משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי

הדרכה למורה

שבעת ימי המילואים והיום השמיני

ויקרא פרקים ח - י

לדפי ההדרכה מצורפים דפים מלווי למידה לתלמידים

שימו לב לתכנון השנתי

המתווה מותאם לשעתיים עד שלוש בשבוע
(מתוך מודעות להבדלים במספר השעות בין בתי הספר).
התכנית מציגה מסגרת זמן ללימוד הפרקים.
כל מורה יתאים את מספר השיעורים לפרק לפי מספר השיעורים שיש לו בשבוע

מובאות כאן הצעות,
אתם מוזמנים לעיין, לקחת מה שמתאים ולהתאים את הדפים לכיתות שלכם.

פרקים ח-י: השראת השכינה במשכן - 5 עד 9 שיעורים [עד אמצע כסלו]

נכתב ע"י צוות מפמ"ר

לכל שאלה, מוזמנים לפנות
לאביבה אריאל 054-766-1481
לאריאלה עלי 050-763-7971

הוראת פרקים ח – י

מתוך מתווה ההוראה:

פרק ח – שבעת ימי המילואים

הידע בשיעור

פרקים ח-י: השראת השכינה במשכן - 5 עד 9 שיעורים [עד אמצע כסלו]			
הפרק (מספר שעות מומלץ)	**הפסוקים הנלמדים מתוך הפרק והנושאים העיקריים**	**פירושי רש"י נדרשים**	**רעיונות גדולים ביחידות ההוראה**
ח (1)	**שבעת ימי המילואים** - מהם "ימי המילואים" ותפקידיהם - הפעולות המרכזיות הנעשות בימים אלה (ללא ירידה לפרטי הקרבת הקרבנות) - מי העובד בקרבנות בימים אלה? - חזרתיות על "כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה"		ההתקרבות לקב"ה דורשת מהאדם הכנה מדוקדקת ושמירה על כללים וגבולות. על האדם לעשות מאמצים כדי לזכות להשראת שכינה
ט (2)	**עבודת היום השמיני והשראת השכינה** פס' א – ז: הכנות ליום השמיני פס' כב – כד: ברכת אהרן, כניסת משה ואהרן לאהל מועד, השראת השכינה המתבטאת ביציאת אש מלפני ה' האוכלת את הקרבנות ותגובת העם	(ב) קח לך עגל (כג) ויבוא משה ואהרן מהמילים: "ד"א כיון שראה אהרן"	
י (2)	פסוקים א-ז: חטא נדב ואביהוא ותוצאותיו פס' ח – יא: איסור כניסה לעבודת הקודש והוראת הלכה כאשר שתויי – יין	פירוש אחד לחטא בני אהרן (על פי בחירת המורה)	

'מבט על' על פרקים ח – י

העם שחווה נפילה גדולה בחטא העגל וידיעה שה' לא רוצה להשכין שכינתו בתוכם, זוכה עם הזמן לסליחת ה' ולציווי על המשכן שמטרתו השראת שכינה בתוך בני ישראל. העם שהרים תרומות לבניית המשכן והקמתו מצפה בדריכות לתחילת העבודה במשכן ולהשראת שכינה בתוכו.

בפרק ח' נלמד על שבעת ימי המילואים המקדשים הן את הכהנים והן את המשכן לכליו לעבודתם.

בפרק ט' ביום השמיני למילואים- היום הראשון לעבודת אהרן ובניו, נתרגש עם העם בהתגלות כבוד ה' על ידי הופעת אש ניסית האוכלת את הקרבנות.

בפרק י' בעיצומו של היום השמיני למילואים נהיה שותפים בזעזוע שפקד את אהרן, בניו הנותרים וכל העם, עם מותם של נדב ואביהוא. ננסה להבין מה היה המעשה ומה גורמיו ומדוע התוצאה קשה כל כך.

פרק ח׳ – שבעת ימי המילואים

הרקע והרצף עם חומש שמות

- **בחומש שמות (פרק כ״ט – פרשת תצוה)** ה׳ לימד את משה כיצד לאחר בניית המשכן, יחנוך את המשכן ויקדש את הכהנים לעבודת הכהונה.
- **(פרשות ויקהל פקודי)** אחרי שה׳ כעס על עם ישראל בעקבות חטא העגל ורצה להרחיק שכינתו מתוכם, ה׳ סלח לבני ישראל והם אכן קיבלו את הציווי לבניית המשכן. העם הרים תרומות לבניית המשכן והמשכן נבנה.
- **בסוף חומש שמות (פרק מ׳):** המשכן שנבנה מתרומות עם ישראל הוקם. בסיום הבנייה, ענן ה׳ כיסה את אוהל מועד ומשה לא יכול היה להיכנס אליו.
- **בתחילת חומש ויקרא (פרקים א׳–ז׳):** ה׳ קורא אל משה מתוך אוהל מועד ומלמד אותו את דיני הקרבנות.
- **בפרק ח׳:** רק לאחר שלמדו את דיני הקרבנות, הגיע הזמן לבצע בפועל את טקס חנוכת המשכן והקדשת הכהנים.

העם והכהנים נמצאים בשיא ההתרגשות לקראת תחילת העבודה והשראת השכינה.

המושג ״ימי המילואים״

מילואים = למלא את ידי הכהנים: טקס מינוי, הסמכה וקידוש הכהנים לתפקידם בכהונה.

מטרת הטקס: הקדשת הכהנים וקידוש המשכן וכליו לעבודת הקודש.

דגשים בפסוקים

- **נוכחות כל העדה (פסוקים א׳–ג׳):** ה׳ מצווה להקהיל את כל העם לפתח אוהל מועד.

לשם מה מקהילים את העם לטקס שבעת ימי המילואים?

מופיע בספרא: כדי שינהגו הכול בקדושה בכהונה – צפייה בטקס מביאה את העם לכבד את מעמד הכהנים.

הרב פרופ׳ יונתן גרוסמן מוסיף עוד רעיון מהותי, ומציין שההקהלה נועדה להבהיר לעם שהמשכן הוא ׳הסיפור שלהם׳. הכהנים הם נציגיו של העם בעבודת המשכן ואינם מנותקים ממנו; הם אלה שמחברים בין מקריבי הקרבנות – שמנועים מלגשת אל המזבח – לבין המזבח ועבודתו.

- **הלבשת הכהנים (פסוקים ד׳–י״ג):**

אהרן (הכהן הגדול) מולבש על ידי משה בשבעה מתוך שמונה בגדי הכהונה הגדולה.

בני אהרן מולבשים על ידי משה בשלושה מתוך ארבעה בגדי הכהונה.

על מנת להבין את פשר ההלבשה על ידי משה, ניתן לדמות זאת לשימת דרגות בטקס העלאת דרגה.

המכנסיים לא מופיעים ברשימת הבגדים שמשה מלביש את הכהנים.

הסיבה: תפקיד בגדי הכהונה מלבד המכנסיים הוא "לכבוד ולתפארת", אלה המדים המכבדים את עבודת הכהנים. תפקיד המכנסיים הוא "לכסות בשר ערוה" לשם צניעות (שמות כ"ח, מ' ומ"ב), ולכן הכהנים לובשים אותם בעצמם בצנעה מראש, ולא על ידי משה במעמד הפומבי.

- **המשיחה בשמן המשחה:** משיחת המשכן, המזבח, הכלים והכהנים נועדה לקדשם לעבודת ה'. לקדש= לרומם. עד כה את הכלים בנו במקומות שונים במחנה. צריך לטהר ולהפוך אותם להיות מובדלים ומרוממים לעבודת הקודש. כך גם אהרן ובניו, היו ככל בני ישראל וכעת מובדלים ומקודשים לעבוד בשם כל ישראל במשכן.
- **מי מבצע את עבודת הקרבנות?** משה רבנו. בשבוע זה בלבד משה משמש בתפקידי הכהונה כדי להכניס את אהרן ובניו לתפקידם. הם צריכים לעבור את תהליך ההקדשה על מנת שיוכלו לעבוד במשכן ולכן באופן חד פעמי ה' ציווה את משה לעבוד במשכן ככהן.
- **שלושת הקרבנות בטקס (פסוקים י"ד–ל"ב) לפי סדר הקרבתם:**

קרבן ראשון: פר החטאת. מטרת החטאת כתובה בפסוק טו: וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו.
מה פירוש "לכפר עליו"? אחד ההסברים מובא ברש"י ורמב"ן מרחיב את דבריו:
(טו) ויחטא את המזבח – חטאו וטיהרו מזרות ליכנס בקדושה, ויקדשהו – בעבודה זו, מעתה לכפר עליו – כל הכפרות. לשון רבינו שלמה. ואם כן, הכתוב יספר כי בזה נתקדש וראוי לכפר עליו מכאן ואילך....
לפי דבריו, מטרת החטאת היא לקדש את המזבח על מנת שיוכל לשמש לכפרה בכל הקרבנות שיוקרבו עליו.

קרבן שני: איל העולה: בדרך כלל, הקרבן הראשון שעולה על המזבח בכל יום הוא קרבן עולה. מדוע בימי המילואים החטאת מובאת ראשונה וקודמת לעולה? העולה יכולה להיות מוקרבת רק לאחר שהחטאת הכשירה את המזבח לעבודת הקרבנות.

קרבן שלישי: איל המילואים: בו נעשות הפעולות המיוחדות של נתינת הדם על גוף הכהנים.
פעולות הדם המיוחדות של איל המילואים: נתינת דם על תנוך אוזן ימין, בוהן יד ימין ובוהן רגל ימין של הכהנים. **טעם:** נתינת הדם על האוזן באה ללמד על חובת הציות, כיון שעבודת הכהנים במקדש מורכבת ומדויקת, באה נתינת הדם ואומרת: את מה ששמעת באזנך - עשה בידיך וברגליך. הידיים והרגליים הן העושות את הציווי האלוקי. כמו כן, הימין הוא הצד החזק והפעיל שבאדם, לפיכך על הכהן לשעבד את כוחותיו בכדי להוציא לפועל את רצון ה'.

- **ביטוי מנחה חוזר:** המילים **"כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה"** חוזרות פעמים רבות בפרק. משה עשה בדיוק כפי שה' ציווה אותו. זוהי דוגמא אישית לכהנים הנכנסים זה עתה לעבודתם – חשיבות הדיוק בכל ציוויי ה'. ההתקרבות לקב"ה דורשת מהאדם הכנה מדוקדקת, שמירה על כללים, דיוק וציות.
- **האיסור לאהרן ולבניו לצאת מפתח אוהל מועד במשך כל ימי המילואים. (פסוקים לג – לה)**
יש מחלוקת בין הפרשנים אם האיסור הוא רק בזמן העבודה והשלמתה או לאורך כל היממות הללו. אנחנו נלך כאן בשיטה הנראית מהפשט. בימים אלה, הם מתנתקים מחיי היום-יום שלהם ומקדישים את כל הזמן ללימוד עבודת הקרבנות והדבקות בה'.

אברבנאל: והנה היה צורך עוד בישיבתם בפתח אהל מועד כדי שיישאו ויתנו כל אותם שבעת הימים בדיני כהונתם בדרכי העבודה האלוקית באופן שישמרו את משמרת ה׳ ולא ימותו בחטאם. כי עם העיון והלמוד בתורת כהונתם כל אותם הימים יהיו זריזים ובקיאים.

- **אהרן ובניו עשו בדיוק כפי שציווה ה׳** – חתימת הפרק היא בדיוק ובציות של אהרן ובניו.

הצעת הוראה:

הצעת פתיחה לשיעור

נפתח בדוגמא המוכרת לתלמידים, בה הם חוו חוויית שותפות בתרומה או בהשקעה בדבר מסוים וזה יצר אצלם תחושת שייכות לדבר. למשל: חנוכת בית כנסת או הכנסת ספר תורה בה הרגישו שותפות ורצון לקחת חלק.
כדאי לשמוע על החוויה, על הרצון בשותפות.

רקע והסבר המושג ימי מילואים

רקע – תזכורת האירועים ממתן תורה - ניתן להרחיב תוך כדי מילוי האירועים

השלמה בדף לתלמיד:

1. בואו ניזכר בנקודות מרכזיות שקדמו לפרקים אלה:

- **בחומש שמות בפרשת תצוה בפרק כ״ט**, ה׳ לימד את משה כיצד לחנוך את המשכן ולקדש את הכהנים לעבודת הכהונה.
- **בפרשת כי תשא** אחרי שה׳ כעס על עם ישראל בעקבות חטא ה***עגל*** ורצה להרחיק שכינתו מתוכם, ה׳ סלח לבני ישראל **ובפרשת ויקהל** אכן קיבלו את הציווי לבניית ה***משכן.***
- **בסוף חומש שמות בפרשות ויקהל פקודי,** נבנה ה***משכן*** מתרומות ***בני ישראל.***
- לאחר בנייתו, ענן כיסה את אוהל מועד ו***משה*** לא יכול היה להכנס. (סוף חומש שמות)
- **בתחילת חומש ויקרא** – קרא ה׳ אל משה ולימד אותו בפרקים א׳ – ז׳ את דיני ***הקרבנות.***

כעת, בהתרגשות רבה העם והכהנים מחכים לתחילת העבודה במשכן ולחיים ששכינת ה׳ בתוכם.
זה הזמן לבצע את טקס חנוכת המשכן ומינוי הכהנים לעבודת המשכן.

הסבר המושג ״ימי מילואים״

מילואים = למלא את ידי הכהנים: טקס מינוי, הסמכה וקידוש הכהנים לתפקידם בכהונה.
מטרת הטקס: הקדשת הכהנים וקידוש המשכן וכליו לעבודת הקודש.

פסוקים א-ד

לפני קריאת פסוקים א-ד נבקש לשים לב את מי צריך להזמין לטקס ואילו פריטים צריך משה להביא. [נוודא שהתלמידים יודעים מהם בגדי הכהונה. ניתן להיעזר בתמונות.]

נשים לב שיש שלושה קרבנות: פר חטאת ושני אילים – בהמשך נראה שאיל אחד הוא לעולה ואיל אחד נקרא "איל המילואים", קרבן מיוחד שנועד להקדשת הכהנים לתפקידם.

שאלת מחשבה: לשם מה מקהילים את העם לטקס שבעת ימי המילואים? [1]

נפנה לדף לתלמיד ונסכם:

א. מי מוזמן לטקס? [פס' א-ה] צטטו. ***כל העדה***

מדוע חשוב שכל העם יהיה נוכח בטקס? ***סיפור חנוכת המשכן והקדשת הכהנים שייך לכל העם כיון שהמשכן הוא מקום השראת השכינה של כל העם, הכהנים מייצגים ועובדים במשכן מטעם כל העם.***

בנוסף, בסיום הטקס תביא את העם לכפר את מעמד הכהנים

פסוקים ה-יג:

איתור פרטים בפסוקים ודיון[2]

נפנה את התלמידים לדף למשימת איתור פרטים:

ב. כמה בגדים יש לאהרן הכהן הגדול? בכמה מתוכם משה מלביש את אהרן? איזה בגד לא מופיע? [פס' ז-ט] ***8 בגדים, משה מלביש 7 מתוכם, האכנסיים לא מופיעים.***

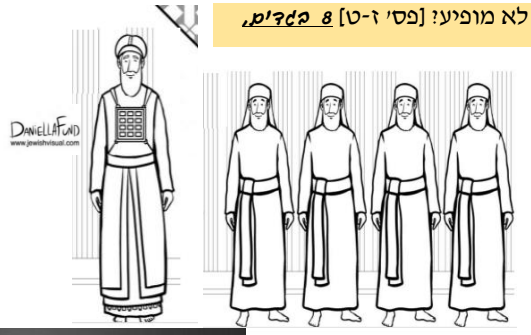

ג. כמה בגדים יש לבני אהרן? בכמה מתוכם משה מלביש אותם? איזה בגד לא מופיע? [פס' יג]

4 בגדים, משה מלביש 3 מתוכם, האכנסיים לא מופיעים

מדוע משה מלביש אותם בכל הבגדים חוץ מ***האכנסיים.*** היעזרו בתפקידי הבגדים המופיעים בשמות פרק כ"ח פסוקים מ' ומ"ב. ***תפקיד בגדי הכהונה מלבד האכנסיים הוא "לכבוד ולתפארת", אלה המדים המכבדים את עבודת הכהנים. תפקיד האכנסיים הוא לשם צניעות, ולכן הכהנים לובשים אותם בעצמם בצנעה מראש.***

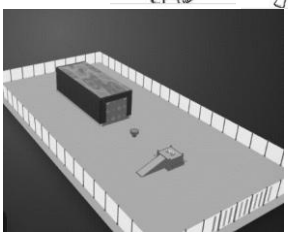

ד. את מי ואת מה מושחים בשמן המשחה בפסוקים אלה? [פס' י-יב][3]

את המשכן ואת כל הכלים שבתוכו, את הכיור וכנו, את המנחה וכליו ואת ראשו של אהרן

(לקראת סיום הפרק רואים שמושחים בשמן המשחה גם את בני אהרן)

ה. מה תפקיד המשיחה בשמן המשחה? צטטו. ***לקדשם, לקדשו***[4]

---

[1] מופיע בספרא: כדי שינהגו הכול בקדושה בכהונה – צפייה בטקס מביאה את העם לכבד את מעמד הכהנים.

הרב פרופ' יונתן גרוסמן מוסיף עוד רעיון מהותי, ומציין שההקהלה נועדה להבהיר לעם שהמשכן הוא 'הסיפור שלהם'. הכהנים הם נציגיו של העם בעבודת המשכן ואינם מנותקים ממנו; הם אלה שמחברים בין מקריבי הקרבנות – שמנועים מלגשת אל המזבח – לבין המזבח ועבודתו.

[2] על מנת להבין את פשר ההלבשה על ידי משה, ניתן לדמות זאת לשימת דרגות בטקס העלאת דרגה.

[3] **בסעיף ד: המשיחה**- היא מריחה בצורת האות X על הפריט אותו צריך למשוח.

בתרשים, אנחנו רואים שלושה פריטים מרכזיים בתוך חצר המשכן. אלה הפריטים המופיעים בפסוקים: 1.**המשכן וכליו**: הכוונה לכיסוי הנקרא משכן ולכלים שבקודש ובקודש הקדשים (ארון הברית, שולחן, מנורה, מזבח הזהב), 2. **הכיור וכנו** – מופיע בתמונה בין המזבח למשכן. 3. **המזבח** – הוא המזבח החיצון, **כליו**- הם כל האביזרים המשמשים את עבודת הקרבנות במזבח.

[4] **המשיחה בשמן המשחה:** משיחת המשכן, המזבח, הכלים והכהנים נועדה לקדשם לעבודת ה'. לקדש= לרומם. עד כה את הכלים בנו במקומות שונים במחנה. צריך לטהר ולהפוך אותם להיות מובדלים ומרוממים לעבודת הקודש. כך גם אהרן ובניו, היו ככל בני ישראל וכעת מובדלים ומקודשים לעבוד בשם כל ישראל במשכן.

פסוקים י"ד–ל"ב

פסוקים אלה יילמדו באופן אקסטנסיבי.

בכיתות בהן מתאים להעמיק יותר – יש שאלות מסומנות בהצללה אפורה.

כבר בפסוקים הראשונים ראינו שצריך להביא פר לחטאת ושני אילים. נבקש מהתלמידים לאתר את שלושת הקרבנות ולזהות לאיזה קרבן משמש כל איל.

בשאלה 3 בכל קבוצת פסוקים (סעיפים א-ג) נבקש להשיב על השאלה: מי מבצע את פעולות ההקרבה?

בסעיף ד נתייחס ל**סיבה** לכך שמשה עובד בקרבנות בימי המילואים.

נעבור לשאלה 4 לאיתור הביטוי המנחה "כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" ולדיון מה החזרה הזאת מחדדת.

בפסוקים י"ד – ל"ב מתוארת הקרבת שלושת הקרבנות שהוקרבו בכל אחד משבעת ימי המילואים. השלימו:

א. **קרבן ראשון: בפסוקים י"ד – י"ז: קרבן *חטאת***

מי מבצע את פעולות ההקרבה? ***משה***

מה מטרת קרבן זה? צטטו. ***ויקדשו לכפר עליו***

בכדי להבין את המטרה נתבונן בפירוש רמב"ן:

(טו) ויחטא את המזבח – חטאו וטיהרו מזרות ליכנס בקדושה, ויקדשהו – בעבודה זו, מעתה לכפר עליו – כל הכפרות. לשון רבינו שלמה. ואם כן, הכתוב יספר כי בזה נתקדש וראוי לכפר עליו מכאן ואילך....

הסבירו בלשונכם את המטרה.

מטרת החטאת היא לקדש את המזבח על מנת שיוכל לשמש לכפרה בכל הקרבנות שיוקרבו עליו.

ב. **קרבן שני: בפסוקים י"ח – כ"א: קרבן *עולה***

מי מבצע את פעולות ההקרבה? ***משה***

בדרך כלל, הקרבן העולה ראשון על המזבח הוא קרבן עולה. מדוע בימי המילואים החטאת מובאת ראשונה וקודמת לעולה? ***העולה יכולה להיות מוקרבת רק לאחר שהחטאת הכשירה את המזבח לעבודת הקרבנות.***

ג. **קרבן שלישי: בפסוקים כ"ב - ל"ב: *איל המילואים***

מי מבצע את פעולות ההקרבה? ***משה***

עיינו בפסוקים כ"ב – כ"ד העוסקים בשלבים הראשונים של הקרבת איל המילואים.

על אילו איברים בגופם של הכהנים נותנים מדם איל המילואים?

על תנוך אוזן ימין, בוהן יד ימין ובוהן רגל ימין של הכהנים

נדון בכיתה בשאלה הבאה: מדוע נותנים מהדם דוקא במקומות אלה בגופם? מה זה מסמל?.

נתינת הדם על האוזן באה ללמד על חובת הציות, כיוון שעבודת הכהנים במקדש מורכבת ומדויקת, באה נתינת הדם ואומרת: את מה ששמעת באוזנך – עשה בידיך וברגליך. הידיים והרגליים הן הרשות את הציווי האלוקי. הכהן צריך לשמוע את כוחותיו בכדי להוציא לפועל את רצון ה'.

ד. **גיליתם מי עובד בהקרבת** הקרבנות בשבעת ימי המילואים? **נקודה למחשבה: מדוע הוא ולא ה.....?**

משה צריך להכניס את אהרן ובניו לתפקידם. הם צריכים לעבור את תהליך ההקדשה על מנת שיוכלו לעבוד במשכן

ביטוי מנחה "כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה"[5]

[5] זוהי דוגמא אישית לכהנים הנכנסים זה עתה לעבודתם – חשיבות הדיוק בכל ציוויי ה'.

נפנה את התלמידים למשימה 3 :

3. העתיקו את שש המילים הראשונות בפסוק ד' : ***ויעש משה כאשר ציוה ה' אותו***

הרעיון המופיע בפסוק ה, מופיע באופן שונה מעט בפסוקים נוספים בפרק. מצאו לפחות ארבעה פסוקים בהם הוא מופיע, כתבו את מספר הפסוק וצטטו את המילים המדויקות :

בפסוקים ו, יח, יט, כא, כט: כאשר ציוה ה' את משה (בפס' לב: כאשר עשה ביום הזה, ציוה ה' לעשות)

מה אנחנו יכולים ללמוד לחיים שלנו מחזרה זאת?

ההתקרבות לקב"ה דורשת מהאדם הכנה מדוקדקת, שאינה על כללים, דיוק וזיות.

פסוקים לג–לה: האיסור לאהרן ולבניו לצאת מפתח אוהל מועד במשך כל ימי המילואים[6]

לסיום, נלמד את הפסוקים האחרונים של הפרק.

התלמידים יאתרו את הפרטים הנדרשים בשאלה 5.

נדון עם התלמידים על משמעות הציווי. בכיתות בהן מתאים, ניתן לקרוא את לשון אברבנאל ולסכם אותם.

4. פסוקים ל"ה - ל"ו

א. מה מצווים הכהנים לעשות בשבעת ימים אלה מלבד שותפותם בטקס ואכילה מהקרבנות?

לא לצאת מפתח אוהל מועד כל שבעת ימי המילואים

ב. חשבו מה מטרת ציווי זה. _____

אברבנאל מביא טעם לציווי זה:

והנה היה צורך עוד בישיבתם בפתח אהל מועד כדי שיישאו ויתנו כל אותם שבעת הימים בדיני כהונתם בדרכי העבודה האלוקית באופן שישמרו את משמרת ה' ולא ימותו בחטאם. כי עם העיון והלמוד בתורת כהונתם כל אותם הימים יהיו זריזים ובקיאים.

מה מטרת ציווי זה לדעת האברבנאל?

בשבעת הימים הכהנים ילמדו ויאמינו בכל ההלכות הקשורות בעבודתם וכך יהיו בקיאים וזריזים בעבודתם.

יש לכם רעיון לטעם נוסף? ***הכהנים צריכים להתנתק מחיי היום יום כדי להכנס למצב החדש שלהם***

חתימת הפרק

ג. מה מדגיש פסוק ל"ו?

אהרן ובניו ויקו בכל אשר שהציוו לעשות בימי המילואים

פרק ט – היום השמיני

ידע בפרק:

תמו שבעת ימי המילואים, שהיוו הכנה ליום השמיני. שבעה ימים הכוהנים התקדשו והוכשרו לעבודתם, ובמקביל - גם המזבח והמשכן קודשו והוכשרו לעבודה בם. כעת אין מעבר ישיר לעבודה היום-יומית, אלא מגיע היום השמיני המיוחד. היום השמיני, הוא היום הראשון של עבודת אהרן ובניו, הוא יום משמעותי מאוד בחוויית השראת השכינה במשכן.

העם נקרא להיות נוכח במעמד, כפי שעשה בשבעת ימי המילואים. אך הפעם, הקרבנות מובאים גם על ידי

---

[6] יש מחלוקת בין הפרשנים אם האיסור הוא רק בזמן העבודה והשלמתה או לאורך כל היממות הללו. אנחנו נלך כאן בשיטה הנראית מהפשט. בימים אלה, הם מתנתקים מחיי היום-יום שלהם ומקדישים את כל הזמן ללימוד עבודת הקרבנות והדבקות בה'.

אהרן וגם על ידי העם.

אם העבודה ביום זה תיעשה לרצון ה', יזכו כל העדה להתגלות כבוד ה'.

מבט רחב על עניין השראת השכינה:

כדי להבין עד כמה משמעותית ירידת האש ביום השמיני למילואים, בואו נזכר בנפילה הגדולה שהייתה לעם ישראל בחטא העגל. ארבעים יום אחרי מעמד הר סיני, שבו שמעו את קול ה' מדבר אליהם, העם חוטא בחטא העגל ואומר על העגל: אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: (שמות ל"ב, ח').

לאחר הטיפול בחוטאים והתרצות ה' לתפילות משה שלא לכלות את העם, ה' אומר למשה: וְעָתָּה לֵךְ נְחֵה אֶת־הָעָם אֶל־אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ וּבְיוֹם פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי עֲלֵהֶם חַטָּאתָם: (שמות ל"ב, ל"ד). משה מתחנן שה' יסלח לעם ומבקש שה' יראה לו את כבודו, ה' מבטיח למשה שהוא יעביר את כל טובו לפניו, אך לא יוכל לראות את פניו כי אדם לא יוכל לראות את פניו ולחיות. וְאָמַר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנָי כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי: וַיֹּאמֶר יְהוָה הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר: וְהָיָה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְחָפַנְתִּי כַפִּי עָלֶיךָ עַד־עָבְרִי: וְהַסִרֹתִי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ: (שמות ל"ג, כ' - כ"ג). כלומר, השכינה לא תשרה עוד בתוך המחנה. תגובת העם לדברים היא אבל: וַיִּשְׁמַע הָעָם אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה וַיִּתְאַבָּלוּ (שמות ל"ג, ד').

לאחר תפילות משה וחזרה בתשובה של העם, משה נקרא שוב להר סיני ומקבל לוחות שניים. וכן משה מעביר לעם את הציווי על הקמת המשכן. עם ישראל עם תקווה גדולה שה' יסלח סליחה מלאה וישוב וישכון בתוכם.

לאחר הקמת המשכן בסוף חומש שמות יש התקדמות נוספת: וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וּכְבוֹד ה' מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן (שמות מ, לד)

חומש ויקרא מתחיל בקריאת ה' למשה לאהל מועד, בה לומד משה את כל תורת הקרבנות. והנה עומדים להתחיל לעבוד במשכן.

לאחר שבעת ימי המילואים בהם משה עובד במשכן, מגיע היום השמיני למילואים - היום המיוחד שבו אהרון מתחיל בעצמו לעבוד במשכן. הפרשנים מסבירים שאהרן חשש מאוד, בגלל שותפותו בחטא העגל, אולי אינו רצוי לפני ה', אולי השכינה לא תשכון כשתתחיל עבודת הכהנים. והנה... לאחר עבודת הקרבנות (אמנם לא מיד, נתייחס לכך בעיון בפירוש רש"י) הגיע הרגע המיוחל: "וַיֵּרָא כְּבוֹד־ה' אֶל־כָּל־הָעָם: וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים". השכינה שורה בעם ישראל.

העם מגיב בשילוב של שמחה ויראה: **וַיָּרֹנּוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם** (פס' כד)

דגשים בפשט הפסוקים:

פסוקים א-ז: ההכנות לעבודת היום השמיני, הקהלת העם.

- קרבנות היום מורכבים מקרבנות שאהרן מביא ומקרבנות שהעם מביא, הכוללים סוגים שונים של קרבנות.
- גם בקריאת משה לאהרן, לבניו ולזקני ישראל, באומרו את הציווי על הקרבת הקרבנות, הוא מציין: **כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם** (פס' ד) וגם בשעת הביצוע כשכל העם מתקהל ועומד לפני ה', מדגיש משה: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ **וְיֵרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'**: (פס' ו)
- **פסוק ז'** מהווה כותרת לפסוקים ח'-כ"א (שלא נדרשים ללימוד במיקוד הלמידה):

(ז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן

קְרַב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלָתֶךָ וְכַפֵּר בַּעַדְךָ וּבְעַד הָעָם

וַעֲשֵׂה אֶת־קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בַּעֲדָם

כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה':

הפסוק מתאר באופן כללי את **סדר** עבודת הקרבנות ביום זה ואת **מטרתם** המרכזית: קודם כל אהרן יקריב את קרבנותיו ורק לאחר מכן, יקריב את קרבנות העם.

כדברי האלשיך: "יקשט (= יתקן) את עצמו ואח"כ את אחרים."
קודם יכפר על חטאי עצמו ורק לאחר מכן יוכל לכפר גם על חטאי העם.
פסוקים ח'-כ"א: פירוט עבודת הקרבנות – קרבנות אהרן ואחר כך קרבנות העם.

פסוקים כ"ב – כ"ד: סיום העבודה וגילוי כבוד ה'
(כב) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת־יָדָו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד [לאחר שירד מהמזבח] מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים׃
(כג) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם
ולאחר ברכה זאת, זכו העם להיראות כבוד ה'׃
וַיֵּרָא כְּבוֹד ה' אֶל־כָּל־הָעָם: באיזה אופן באה לידי ביטוי ההתגלות?
(כד) **וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים**
- תגובת העם מורכבת משני רגשות מרכזיים׃ וַיַּרְא כָּל־הָעָם **וָיָרֹנּוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם**׃ שמחה ויראה.

דגשים פרשניים – פירוש רש"י:
הערה: כיון שהפירושים הנדרשים אינם נצרכים להבנת פשט הפסוקים, ההמלצה שלנו היא ללמד קודם את הפרק על פי הפשט ורק בסגירת מעגל הפרק, לגשת לפרשנות.
פסוק ב: וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לְךָ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת
רש"י: "**קח לך עגל-** להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י **עגל** זה על מעשה **העגל** שעשה"
בכדי להבין את פירוש רש"י, חשוב לדעת שאין בשום מקום קרבן המובא מעגל מלבד החטאת של אהרן ועולת העם ביום השמיני למילואים. רש"י מביא טעם לכך שאהרן בעבודתו הראשונה במשכן צריך להביא דוקא עגל לחטאת.- הבאת העגל מלמדת שה' מכפר לאהרן על עשיית עגל הזהב.
רמב"ן מזכיר בפירושו מדרש ממנו לומדים שגם העגל שמביא העם לעולה מכפר לעם שהיה שותף בחטא העגל.

רש"י לפסוק כ"ג ד"ה "ויבא משה ואהרן וגו'"
(פירוש שני:) כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואמר:
"יודע אני שכעס הקב"ה עלי ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל".
אמר לו [אהרן] למשה: "משה אחי, כך עשית לי, שנכנסתי ונתביישתי?!"
מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל.
כאשר קוראים את פשט הפסוקים, אין הסבר לשם מה אהרן ומשה נכנסים לאהל מועד לאחר הקרבת הקרבנות ולפני הופעת גילוי כבוד ה' ביציאת אש ואכילת הקרבנות.
רש"י מביא מדרש המשלים את הפער הזה בכתוב, ומוסיף לנו פרטים על התרחשות שקרתה לאחר המתואר בפסוק כ"ב.
כך ניתן לראות את רצף האירועים המשולב על פי הפסוקים ועל פי המדרש:

הפסוקים	פירוש רש"י
(כב) וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת־יָדָו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים׃	
	כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואמר: "יודע אני שכעס הקב"ה עלי ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל".

	אמר לו [אהרן] למשה: "משה אחי, כך עשית לי, שנכנסתי ונתביישתי?!"
(כג) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד	מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים
וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם	
וַיֵּרָא כְּבוֹד ה' אֶל־כָּל־הָעָם:	וירדה שכינה לישראל

הצעת הוראה

פתיחה

הצעד הראשון הוא התרגשות שלנו המורים לקראת הוראת הפרק.

אנחנו עומדים לקראת אירוע ניסי מיוחד ביותר.

נזכיר את השתלשלות האירועים מחטא העגל, כאילו היינו שם. האכזבה ששכינה לא תשרה בתוכנו, הסליחה של ה' וההתנדבות להקמת המשכן, כבר נכחנו בשבעת ימי המילואים, ראינו את משה עובד בקרבנות וממלא את ידי הכהנים. והנה מגיע היום השמיני. הציפייה גדולה לתחילת העבודה וכעת אנחנו עומדים בפני הפתעה.

פסוקים א-ו

קריאת פסוקים א-ו עם הכוונה לשים לב מה עומד לקרות ביום השמיני.

(א) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לְךָ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהַקְרֵב לִפְנֵי ה': (ג) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קְחוּ שְׂעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וָכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה: (ד) וְשׁוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים לִזְבֹּחַ לִפְנֵי ה' וּמִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן **כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם**: (ה) וַיִּקְחוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל־הָעֵדָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי ה': (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ **וְיֵרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'**:

איך זה ייראה? אנחנו עוד לא יודעים

במה היראות כבוד ה' תלויה לפי הפסוקים?

על פי פסוק ו' – אם כל הציוויים של היום הזה יתקיימו כראוי, יזכו להתגלות!

נפנה את התלמידים למשימות בדף מלווה הלמידה שאלות 1-4.

פסוקים א' – ו': הכנות לעבודת היום השמיני

1. אלו קרבנות מביא **אהרן** ביום השמיני לימי המילואים? (ציינו בכל קרבן את בעל החיים ולאיזה קרבן מובא) *עגל לחטאת*
   איל לעולה
2. אלו קרבנות מביאים **בנ"י** ביום השמיני? (ציינו בכל קרבן את שם הקרבן וממה מובא)
3. *שעיר עזים לחטאת* *עגל וכבש לעולה*
4. *שור ואיל לשלמים* *מנחה*
5. מה הדבר המיוחד הצפוי לקרות ביום זה על פי פסוקים ד' ו-ו'?
   - ✓ צטטו מכל אחד מהפסוקים הללו את התשובה לשאלה. *כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם, וירא אליכם כבוד ה'*
   - ✓ כתבו הסבר לציטוטים. *תהיה התגלות של ה' לכל עם ישראל*
6. מי מגיעים לטקס החגיגי ביום השמיני? *כל העדה*

- קרבנות היום מורכבים מקרבנות שאהרן מביא ומקרבנות שהעם מביא, הכוללים סוגים שונים של קרבנות.
- גם בקריאת משה לאהרן, לבניו ולזקני ישראל, באומרו את הציווי על הקרבת הקרבנות, הוא מציין: **כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם** (פס' ד) וגם בשעת הביצוע כשכל העם מתקהל ועומד לפני ה', מדגיש משה: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ **וְיֵרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'**: (פס' ו)

לאחר איתור הפרטים, נדון בחשיבות התגלות השכינה לעם ישראל בתחילת עבודת המשכן (הופיע בהרחבה בהערה) ובמשמעות שכל העדה תתכנס ביום זה סביב המשכן.

נסכם שהיום הזה עומד להיות מרגש בסדר גודל שלא היה בעם ישראל ממעמד הר סיני. עומד להתרחש כאן דבר שכולם יבינו ממנו ששכינה שורה במשכן, כולם יראו את כבוד ה' נגלה. כולם יבינו שה' רוצה בעבודת הכהנים.

איך זה בדיוק ייראה? נראה בהמשך הפרק.

פסוקים ז' – כ"א : תיאור עבודת הקרבנות של היום השמיני

לפסוקים הבאים נקדיש זמן קצר, נעיין בפסוק ז' ונבקש קריאה מרפרפת על פסוקים ח'-כ"א, לאיתור "מי עובד בקרבנות".

7. על פי פסוק ז': לפי איזה סדר יביא אהרן את הקרבנות המופיעים בפסוקים א - ד? ***בהתחלה יביא אהרן את הקרבנות שלו ורק לאחר מכן את קרבנות העם***
8. מה מטרת הקרבנות ביום השמיני?
לכפר על אהרן ולכפר על כל העם

העמקה: לאור מטרת הבאת הקרבנות, מדוע מתאים דווקא סדר הבאתם כפי שציינתם בתשובתכם לשאלה 5?

פירוש האלשיך: ... יקשט (= יתקן) את עצמו ואח"כ את אחרים.

בכדי שאהרן יוכל להיות ראוי לכפר על כל העם, הוא צריך קודם כל לכפר על עצמו.

בפסוקים ח' – כ"א מופיע תיאור סדר עבודת קרבנות היום השמיני נרפרף ונגלה מי עובד בקרבנות ביום השמיני.

9. בעיון בפסוקים ז' – כ"א: מי עובד בקרבנות ביום השמיני ומי מסייעים לו?
אהרן עובד הקרבנות ובניו עוזרים לו
זוכרים? מי עבד בקרבנות בכל שבעת ימי המילואים? ***משה***

ביום הזה משה כבר לא עובד בקרבנות.

משה מילא את ידי אהרן ובניו והם כעת כהנים לכל דבר.

זהו היום הראשון שאהרן עצמו מבצע את תהליך הקרבת הקרבנות ובניו עוזרים לו.

פסוקים כ"ב – כ"ד

ההמלצה לסגור את מעגל לימוד פשט הפרק ורק אז לגשת לפירושי רש"י. פירושי רש"י יובנו טוב יותר כאשר האירועים המתוארים בפשט הפסוקים יהיו בהירים.

לקראת קריאת הפסוקים:

הציפייה בשיאה. אהרן סיים להקריב את קרבנות היום.

נבקש מהתלמידים בזמן קריאת הפסוקים לשים לב: <u>באיזה אופן ייראה כבוד ה'? כיצד העם יגיב?</u>

(כג) ... **וַיֵּרָא כְּבוֹד ה' אֶל־כָּל־הָעָם:**

(כד) **וַתֵּ֤צֵא אֵשׁ֙ מִלִּפְנֵ֣י ה׳ וַתֹּ֨אכַל֙ עַל־הַמִּזְבֵּ֔חַ אֶת־הָעֹלָ֖ה וְאֶת־הַחֲלָבִ֑ים**

וַיַּ֤רְא כָּל־הָעָם֙ וַיָּרֹ֔נּוּ וַיִּפְּל֖וּ עַל־פְּנֵיהֶֽם׃

הרגע הגדול הגיע!!!

מה ראה העם? אש יוצאת מלפני ה׳ ואוכלת את הקרבנות שהקריב אהרן!!!

אש ניסית!

כדאי לשאול את התלמידים, כיצד נראה להם שהם היו מגיבים כשהיו רואים אש ניסית אוכלת את הקרבנות.

כיצד העם מגיב? "וַיַּ֤רְא כָּל־הָעָם֙ **וַיָּרֹ֔נּוּ וַיִּפְּל֖וּ עַל־פְּנֵיהֶֽם**׃"

נשים לב לשני ביטויי הרגש הללו:

וַיָּרֹ֔נּוּ – מה פירוש? רינה, שמחה עצומה

וַיִּפְּל֖וּ עַל־פְּנֵיהֶֽם – מהי הפעולה המתוארת כאן? איזה רגש היא מבטאת?

השתחוויה, פישוט ידיים ורגליים. נשמע מה זה מבטא בעיני הילדים.

נשים לב שהעם מגיב בתגובה כפולה:

מצד אחד – שמחה ומצד שני – רגש של כניעה כלפי ה׳, אפסותנו בניגוד לה׳.

(תשומת הלב לשילוב שני הרגשות הללו, יהווה הקדמה לחטא נדב ואביהוא בפרק הבא)

10. דמיינו שאתם באירוע המיוחד הזה. אילו רגשות הייתם מרגישים? אילו מחשבות היו עולות לכם?

_____

_____

11. מהי תגובת העם למראות הגדולים שראו? כתבו בלשון התורה והסבירו בלשונכם. אילו רגשות מביעות תגובות אלה? *"וירונו" – שמחו מאוד. "ויפלו על פניהם" – משתווים בהשתטחות על הקרקע. רגשות מעורים של שמחה גדולה ושל יראה וכניעה לפני ה׳.*

העמקה: לפניכם פירוש מלבי"ם: וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם – הרינה והנפילה על אפים הם עניינים סותרים. כי נפילת אפים יהיה על ידי חרדה ופחד ממראות א-להים הנורא, והרינה תהיה על ידי שמחה. ולא מצאנוהו ביחד בשום פעם. ופירשו חז"ל מפני שראו שני עניינים: (א) אש חדשה שירדה מן השמים ועל זה נפלו על פניהם מפחד ה׳ וגאונו, (ב) שלחכה את העולה שזה אות שנתקבל קרבנם ברצון ועל זה שמחו וירונו ושבחו לשמים.

השיבו לפי פירוש מלבי"ם:

בעקבות מה "ויפלו על פניהם"? *פחד ויראה מעוצמת האירוע של ירידת אש משמים*

בעקבות מה "וירונו"? *זה שאש אכלה את הקרבנות מלמד שה׳ קיבל את עבודתם ברצון*

סיכום הפרק (לפני המעבר ללימוד הפירושים)

שאלות לדיון בכיתה:

מדוע חשוב שדוקא ביום הראשון בו הכהנים עובדים תצא אש מאת ה׳ ותאכל את הקרבנות?

מה זה מלמד את העם? מדוע חשוב שכל העם יוזמן לטקס?

אחרי בניית המשכן, לימוד הקרבנות, טקס שבעת ימי המילואים, הגיע הרגע בו הכהנים מקריבים קרבנות לה'.
נשאלת השאלה: האם ה' רוצה להשכין שכינה במשכן? האם ה' רוצה בעבודת הכהנים?
כשמשה אומר לעם "זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" הוא מתכוון לומר שכבוד ה' ייראה רק לאחר שאהרן יעבוד בעצמו במשכן, אז תשרה השכינה. כך יראו כולם שבחירת הכהנים היא על ידי ה' ושעבודתם של נציגיהם מתקבלת ברצון וה' נענה לפנייתם אליו.
ניתן לסכם בדפים:

יריעת האש על קרבנות אהרן היא חותמת של ה' שהתכפר לעם ישראל ולאהרן חטא העגל, שה' הוא זה שמחר בכהנים ובעבודתם רצויה לפניו. והי' בשורה מרגשת ביותר הן לכהנים והן לכל העם שהכהנים הם נציגיו בעבודת המשכן.

פרשנות

כעת לאחר סגירת מעגל הפשט, נפנה לעיון נוסף עם פרשנות.
נחזור ונתבונן בפסוקים הראשונים ובשאלה 1.
נעיין שוב בפסוק ב ונבדוק מה מצוה ה' על אהרן להביא לקרבן חטאת. עגל (פר צעיר)
נאמר לתלמידים שזאת הפעם היחידה בה יש הקרבה של עגל לחטאת.
נפנה אותם לקריאת הפירוש ולנסות להשלים את החסר במשימה.

פירוש רש"י לפסוק ב

<u>עיון בפסוק:</u> עיינו בפסוק ב'.

מה ה' מצוה על אהרן להביא משלו לקרבן חטאת? ***<u>עגל</u>***

<u>עיון בפרשנות:</u> לפניכם פירוש רש"י לפסוק ב, ד"ה: קח לך עגל:

"**קח לך עגל,** להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י **עגל** זה על מעשה ה**עגל** שעשה"

נסביר את דברי רש"י: ה' מצווה על אהרן להביא ***<u>עגל</u>*** לקרבן ***<u>חטאת</u>***,

בכדי ללמד ש ***<u>ה' סלח לאהרן על חטא העגל</u>***_____.

לידיעתכם: זוהי הפעם היחידה בה מצווים להביא בעל חיים זה לקרבן.

<u>מה עשה רש"י בפירושו?</u> הקיפו את התשובה הנכונה:

- הסביר את המילים "קח לך עגל"
- השווה בין העגל הזה לחטא העגל
- הביא טעם לכך שה' ציווה על אהרן להביא עגל לחטאת

פירוש רש"י לפסוק כ"ג

להבנת פירוש רש"י השני לפסוק כ"ג, נפנה את התלמידים למשימת סידור האירועים בפסוקים כ"ב – כ"ד.

<u>עיון בפסוקים כ"ב – כ"ד:</u>

עיינו בפסוקים וסדרו את האירועים הבאים לפי הסדר.

א. ***<u>אהרן יורד מהמזבח לאחר הקרבת הקרבנות</u>***

ב. ***<u>אהרן מברך את העם</u>***

ג. ***<u>משה ואהרן נכנסים לאהל מועד</u>***

ד. ***<u>משה ואהרן יוצאים מאהל מועד</u>***

ה. ***<u>משה ואהרן מברכים את העם</u>***

ו. ***<u>אש יוצאת מאת ה' ואוכלת את הקרבנות</u>***

- משה ואהרן נכנסים לאהל מועד
- אהרן מברך את העם
- משה ואהרן יוצאים מאהל מועד
- אהרן יורד מהמזבח לאחר הקרבת הקרבנות
- אש יוצאת מאת ה' ואוכלת את הקרבנות
- משה ואהרן מברכים את העם

לאחר שסדר האירועים ברור, ניגש לקריאת פירוש רש"י.

עיון בפירוש רש"י לפסוק כ"ג ד"ה "ויבא משה ואהרן וגו'"

(פירוש שני:) כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל,
היה [אהרן] מצטער ואמר: "יודע אני שכעס הקב"ה עלי ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל".
אמר לו [אהרן] למשה: "משה אחי, כך עשית לי, שנכנסתי [לעבודה במשכן] ונתביישתי?!"
מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים
וירדה שכינה לישראל.

שאלות מנחות להבנת הפרשן: [ניתן לכוון את התלמידים שכל שאלה מופנית לשורה בעימוד הפרשנות]

1. על פי פסוקים ד – ו: מה הייתה הציפייה שיקרה מיד לאחר הקרבת הקרבנות?
   שיירצה כפוך ה'
2. מה הרגיש אהרן כאשר הציפייה לא התממשה? מה הוא חושב הגורם לכך שהציפייה לא התממשה? *זער, מרגיש שפגלגו לא*
   ירדה שכינה לישראל
3. מהי טענת אהרן כלפי משה? *שחרט לו לבושה, שנכנס לעבודה במקדש ולא ירדה שכינה.*
4. לשם מה נכנסו משה ואהרן לאוהל מועד לאחר הקרבת הקרבנות? *לבקש רחמים מה'*
5. מה התרחש לאחר תפילתם? *ירדה שכינה לישראל*

לאחר הבנת הפירוש, ננסה להבין את סדר האירועים בד בבד עם הפירוש.

מה עשה רש"י בפירוש זה?

א. הסביר לשם מה *נכנסו משה ואהרן לאהל מועד בפסוק כ"ג*

השלים פער בסיפור – הוסיף לנו חלק בסיפור שלא מופיע בפסוקים.
היכן ברצף האירועים שרשמתם מתאים הסיפור שרש"י מספר לנו בפירושו?
השיבו על ידי מילוי המשימה הבאה:

1. הוסיפו שורה במקום המתאים בסדר האירועים וכתבו בה בקצרה את הסיפור שלא מופיע בפסוקים ומופיע בשלוש השורות הראשונות של הפירוש.
2. הוסיפו במקום המתאים את המילים "ובקשו רחמים" המופיע בשורה הרביעית בפירוש.

א. *אהרן יורד מהמזבח לאחר הקרבת הקרבנות*

ב. *אהרן מברך את העם*

כאן צריך להוסיף שורה: דו שיח בין משה ואהרן על כך שלא ירדה שכינה

ג. *משה ואהרן נכנסים לאהל מועד ומיקשו רחמים*

ד. *משה ואהרן יוצאים מאהל מועד*

ה. *משה ואהרן מברכים את העם*

ו. *אש יוצאת מאת ה' ואוכלת את הקרבנות*

נסגור את מעגל השיעור בסדר האירועים עד יציאת אש מאת ה' ובסיבות לחשיבות התגלות ה' בפעם הראשונה בה הכהנים עובדים במשכן.

פרק י - המשך היום השמיני - מות נדב ואביהוא

הידע בשיעור:

בשיעור הקודם ליווינו את חנוכת המשכן ועבודת היום השמיני. השתדלנו להיכנס עם עם ישראל לאווירה המרוממת מלאת השמחה ויראת ה׳ ששיאה בהופעת אש מאת ה׳ שאכלה את קרבנות היום השמיני.
במעבר חד, פרק י פותח בסיפור מות נדב ואביהוא, שני בני אהרן הכהן. בעיצומו של היום השמיני למילואים, מתרחש במשכן אסון: ״וַיִּקְחוּ בְּנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֵן אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה׳ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה׳ וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי ה׳״ (פסוקים א־ב) .
התיאור הקצר בפסוקים מציף שאלות לא פשוטות שמצריכות הקשבה לתלמידים ונתינת מענים שיתיישבו על ליבנו ועל לב תלמידינו.
ניגש לסוגיות הקשות הללו בענווה מתוך עיון בפרשנים שהתייחסו לשאלות.
השאלות המרכזיות:

- מה עשו נדב ואביהוא?
- מדוע תוצאת מעשיהם קשה עד כדי כך?
- איך ייתכן שאסור לאהרן ובניו הנותרים להתאבל והם צריכים להמשיך בעבודה?

פסוקים א-ב:

במה חטאו נדב ואביהוא?

המילים המלמדות על בעייתיות בהתנהגות נדב ואביהוא: ״אש זרה אשר לא ציוה אותם״.
התיאור עמום ולא מבהיר מה בדיוק עשו.
יש בפרשנים דעות רבות במה חטאו נדב ואביהוא ומדוע תוצאת חטאם כל כך חמורה. בחרנו בכיוון מסוים. כל מורה רשאי לבחור בפירוש כרצונו.

<u>הרב דוד צבי הופמן:</u>

בני אהרן רצו להביא קטורת מיוחדת **בנדבה**, **כדי לתת ביטוי לשמחת נפשם.**
ומפני שכל קטורת, מלבד זו שנצטוותה בשמות ל׳, ז׳ (וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר) הוכרזה בפסוק ט׳ (בשמות ל׳) כקטורת זרה (לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה), היה מעשיהם של בני אהרן עבירה על החוק...
קטורת על פי דיני התורה היא רק קטורת של ציבור בבוקר ובין הערביים, אין אפשרות להביא קטורת בנדבה. בכך עברו על ציווי ה׳. לפי פירוש זה, פעולה זאת נבעה מרצון לבטא את שמחתם העצומה.
ישנם פרשנים נוספים שמדברים על התלהבות עצומה של נדב ואביהוא מקדושת ה׳ ומהשראת השכינה.
בסוף פרק ט ראינו את התגובה האידיאלית של העם להיראות כבוד ה׳ - שילוב של שמחה ויראה. לעומת זאת, בני אהרן נוקטים בפעולה המבטאת את שמחתם אך ללא גבולות היראה. הם פורצים את גבולות המותר להם.[7]

---

[7] **הרחבה - רש״ר הירש:**
״בעבודת הקרבנות אין מקום לשרירותיות סובייקטיבית. אפילו קרבנות נדבה חייבים להיעשות בצורות שנקבעו להם. המביא קרבן מבקש קרבת אלוקים, אך ניתן להשיג זאת רק על ידי שמיעה בקול ה׳ וקבלת עול מצוותיו. זוהי בדיוק הנקודה המפרידה בין יהדות לבין עבודת אלילים. עובד האלילים מבקש באמצעות קרבנו לשעבד את האל שלו לרצונו, בעוד שהיהודי מעמיד עצמו על ידי קרבנו בעבודתו של

פסוק ג: דברי משה מהווים סוג של מענה לשאלת חומרת התוצאה.

"הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכָּבֵד"

דעת זקנים מבעלי התוספות:

(ג) **בקרובי אקדש**. על ידי מיתת קרובין הללו אתקדש ואתגדל לעיני כל העם שישאו קל וחומר בעצמם מאלו [מנדב ואביהוא] וישמרו עצמן מלעשות כן ויראו ממני:[8]

העמקה:

ר' דוד צבי הופמן: אכבד – אני מראה את כבודי לכל העם, אם אני מעניש גם את קרובי בשל קלקלתם בלי משוא פנים [=יחס מועדף].

בדברי משה יש שני מרכיבים שעשויים ולו במשהו להוות נחמה לאהרן:

<u>האחד - נדב ואביהוא היו "בקרובי"</u> - אנשים גדולים הקרובים לה',

<u>השני - מותם גורם ל"אקדש", ול"על פני כל העם אכבד"</u>, כלומר מותם של בני אהרון גורם לתוצאה חשובה לגבי העם. הוא גורם לקידוש שם ה' לעיני כל העם וליראת כבוד ממנו.

הן שכולם ילמדו להזהר ביחסם לקדושת המשכן, והן ששמו של ה' יתקדש כאשר רואים שאין יחס מועדף לקרובי ה', אם סטו מהדרך – נענשים.

תגובתו של אהרן למות בניו מתוארת בתמציתיות רבה: "וַיִּדֹּם אַהֲרֹן" (פסוק ג).

חשוב שהתלמידים יבינו שאהרן בגדלותו הוא אדם עם רגשות. אב ששני בניו נשרפים ועוד ביום נשגב שכזה, מרגיש רגשות קשים ביותר. כיצד הוא מגיב ומה מביא אותו ל"וַיִּדֹּם אַהֲרֹן"?

לפניכם מספר פירושים

רמב"ן: ...וטעם: וידום אהרן – שהיה בוכה בקול ואז שתק

רשב"ם: וידום – ממה שהיה רוצה להתאבל ולבכות...

ספורנו: (ג) וַיִּדֹּם אַהֲרֹן – שֶׁהִתְנַחֵם בָּקְדּוּשׁ הַשֵּׁם שֶׁנִּקְדַּשׁ בְּמוֹתָם.

ה' ומקבל על עצמו עול מצוותיו. לפיכך, כל הקרבנות ביהדות עשויים בצורה של ציווי אלוקי; והמקריב מקבל על עצמו באמצעות קרבנו לעשות את הציווי האלוקי הזה נר לרגליו. קרבנות שאדם בדה מלבו יחתרו תחת אותה האמת עצמה שהקרבן אמור לייצג. קרבנות כאלה יהללו את הרצון האישי השרירותי במקום השמיעה בקול ה' וקבלת עול מצוותיו."

הרש"ר הירש מחדד את חומרת הספונטניות בהקרבת קרבנות ומביא הסבר בהמשך דבריו לכך שהתוצאה קשה כל כך:

"עתה אנו מבינים את מות בני אהרן. מיתתם בעת חנוכתו הראשונה של המקדש מהווה אזהרה לכל הכהנים שלעתיד. היא מוציאה כל שרירותיות, כל רצון אישי שרירותי, מתחומי המקדש, אשר כל תכליתו להיות מקדש לתורה; ביהדות, תפקיד הכהן אינו להנהיג חידושים בעבודה, אלא לעשות את רצון ה'."

במהלך הלמידה נביא קטע שכתב הרב סבתו המחבר בין הבעייתיות במעשה נדב ואביהוא לחיים שלנו היום. דברי הרש"ר הירש מבוססים על דברי משה לאהרן בפסוק ג.

[8] **הרחבה:**

נצי"ב: בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד – הודיע לו סיבת העונש, ... כדי להראות חומר(ת) מקדש וקדשיו, וכדי לאיים בזה על הכהנים לדורות שיהיו נזהרים הרבה בקדשי ה'. וזה מאמר משה "בקרובי אקדש" בבני אדם הקרובים אליו יתקדש בעיני ישראל, שיכירו בזה עוצם קדושתו ורוב ההכרח להזהר בחילול קדושתו חס וחלילה.

הגאון מוילנא (הגר"א): וידם אהרן. צידק עליו את הדין

רד"ץ הופמן: אהרן נרגע כששמע שבניו נענשו עונש חמור כל כך דוקא מפני שהיו מקורבים לה'.

יש מי שמציע שאהרן בכה ובעקבות דברי משה עצר ושתק, למרות שהיה רוצה להתאבל ולבכות. מה שעצר אותו או שאיפשר לו לעצור הוא קבלת הדין, ההבנה שבניו היו קרובי ה', שבעקבות מעשיהם תצא טובה לישראל ולמשכן.

רעיון נוסף שיכול לתת מענה לשאלה: כיצד יתכן שנדב ואביהוא נפגעו בצורה חמורה כל כך, למרות שכוונתם הייתה טהורה ומלאת רצון להתקרב לה'? ניתן להקביל זאת לחוקי המציאות הפיזית: כפי שאדם שרץ אל תוך אש בוערת יישרף, גם אם כוונתו היתה לטובה, מפני שעוצמת האש מכלה, כך הדבר גם במרחב הרוחני. שכינת ה' מתוארת פעמים רבות כ'אש אוכלת'. נדב ואביהוא ביקשו להתקרב, אך עשו זאת בפריצת גדר ותוך מפגש עם עוצמה אלוקית שכליו של אדם אינם מסוגלים להכיל. המפגש הישיר עם עוצמת הקדושה הביא לתוצאה הקשה שבה נשרפו.

בנוסף לרעיון זה: על פי הרשב"ם, אש ההתגלות יצאה מקודש הקדשים לכיוון המזבח ובדרכה פגעה בנדב ואביהוא. הסבר זה משנה את ההסתכלות הראשונית, שעל פיה ה' העניש אותם. לא בהכרח מדובר בעונש, אלא שכפי שאדם שנרדם על ההגה בנהיגה, מת לא כעונש על ההירדמות, אלא כתוצאה של התאונה, כך גם כאן - היתה כאן אש אלוקית, והם נקלעו לתוכה, גם אם שלא בכוונת זדון. (ממליצה לעיין במאמר של הרב תמיר גרנות בקישור: מאמר פרשת שמיני - הרב תמיר גרנות)

פסוקים ד-ו: איך מתקדמים הלאה?

בפסוקים ד – ה משה מצווה שהטיפול בגופות של נדב ואביהוא ייעשה על ידי בני הדוד של אהרן, שהם לוויים אך אינם כהנים.

כהנים מלבד כהן גדול נטמאים לשבעת קרוביהם. המקרה בפרקנו הוא מקרה ייחודי, כיון שגם בני אהרן (אלעזר ואיתמר) נמשחו בשמן המשחה ודינם לעניין זה הוא ככהנים גדולים. אסור להם להטמא גם לקרוביהם.

בפסוקים ו-ז משה מורה לאהרן ובניו הנותרים, לא לנהוג מנהגי אבלות ולא לצאת מחצר אהל מועד (עד תום עבודות היום). משה מדגיש בדבריו את הסכנה בהפסקת העבודה ביום קדוש זה "וְלֹא תָמֻתוּ וְעַל כָּל-הָעֵדָה יִקְצֹף" מי יתאבל על המתים עד סוף היום השמיני? וַאֲחֵיכֶם כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת-הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה'.

ז וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּן-תָּמֻתוּ כִּי-שֶׁמֶן מִשְׁחַת ה' עֲלֵיכֶם

וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה – למרות ההוראה הקשה, אהרן ובניו הנותרים עושים אותה כנדרש.

- חשוב לשים לב שהאיסורים הם על הביטויים החיצוניים של האבל, כמובן שאין עליהם איסור להיות בצער ולדבר עליו.

- עבודת היום השמיני חייבת להמשך, יום גדול של השראת שכינה בו כל עבודות היום צריכות להסתיים כדי לחנוך את המשכן באופן הנכון והמדויק.

- הציווי מדגיש לנו את המוסר הנכון. אנשים שיש להם תפקיד לאומי צריכים לדעת להפריד בין האבל האישי לתפקיד הלאומי שלהם ולהבין מה נכון לעם ישראל

פסוקים ח – יא:

הוראה לדורות: אסור לבוא שתויי יין למשכן וכן אין לפסוק הלכה במצב של שכרות.

רמב"ן מחדד שמקומו של הציווי כאן, הוא בכדי להזהיר שלא להגיע למצב של אי דיוק שעלול להביא למה שקרה לבניו של אהרן.

למעוניינים, היכרות עם המשך הפרק- הפסוקים הבאים לא מופיעים בתכנית הלימודים. נלמד פסוקים אלה בכיתה בה יש די זמן ללמד גם חלק זה של הפרק.

פסוקים יב-כ

משה ציוה את אהרן ואת בניו הנותרים, אלעזר ואיתמר, לאכול את מה שצריכים לאכול מקרבנות היום השמיני.

משה ביקש לדעת היכן שעיר החטאת והתברר ששרפו אותו ולא אכלו ממנו. משה כעס על אלעזר ואיתמר בני אהרן הנותרים, שהרי אכילת הכהנים מחטאת חיצונית היא חלק מהותי מהכפרה.

אהרן הסביר למשה את פשר אי-אכילת בשר החטאת ביום קשה זה: ביום שבו התרחש האסון ונפטרו בניו ("ותקראנה אתי כאלה") הרי אין השעה כשרה שהם יישאו את עוון העדה, כיוון שהם עצמם נושאים כעת בכובד כעסו של ה'. אמנם אכילת החטאת היא חלק מתהליך הכפרה, אך אהרן הסיק שאכילה כזאת ביום בו יש כעס ה' על משפחתו, אינה ראויה. (הגמרא מרחיבה בעניין זה ומבארת שאהרן למד זאת מדין מעשר שני, שאסור לאכול אותו בזמן של אנינות, דהיינו ביום שבו מת קרוב משפחה.)

לכאורה, גם כאן יש הפרת צו בדומה למעשה נדב ואביהוא. אך **ההבדל המהותי:** נדב ואביהוא פעלו מתוך התפרצות, ואילו פסיקתו של אהרן נבעה מתוך **כללי הפסיקה המקובלים ודרישה במידות שהתורה נדרשת בהן** (כפי שרואים בגמרא בזבחים ק"א, א'), מתוך יראת שמים עמוקה, ענווה והבנה של מגבלות השעה. משום כך, "וישמע משה וייטב בעיניו".

הצעת הוראה:

פתיחת השיעור:

נבקש מהתלמידים לשתף באסוציאציות שעולות להם כשהם שומעים את המילה "אש". נכתוב על הלוח את התשובות.

נבקש לחלק בין אסוציאציות חיוביות לשליליות.

אילו תועלות יכולות להיות בקירבה לאש? אילו נזקים עלולים לקרות מקירבה לאש?

כשרוצים להתקרב לאש ולזכות באור, בחום – ממה צריך להזהר?

כשמתקרבים לאש חייבים להיות זהירים מאוד, צעד קטן של קרבה מעבר לסביר, עלול להביא נזק גדול.

פסוקים א-ב

עיון בפשט הפסוקים

שאילת שאלות

לאחר תזכורת של אירועי היום השמיני וירידת האש, נציין שאנו עומדים לקרוא על אירוע קשה מאוד שקרה באותו יום.

קריאת פסוקים א-ב. ננחה את התלמידים להעלות שאלות. שאלות שחשוב להעלות ואם יש צורך, לכוון אליהן:

-מדוע נכנסו נדב ואביהוא למשכן? -מהי "אש זרה"? -מדוע תוצאת מעשיהם חמורה כל כך?

-איך יגיבו אהרן ובניו הנותרים?[9]

ניגש לשאלות הראשונות בדף מלווה הלמידה:

המטרה: הבנת פשט הפסוקים הראשונים. (איתור פרטים)

ותשובת לב לביטוי המנחה בפרקים ח-ט המלווה את עבודת המשכן: "כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" והניגוד בינו לבין "אשר לא ציוה אותם" שנאמר על נדב ואביהוא.

פסוקים א' - ב': מעשה נדב ואביהוא

פרק י' פסוק א: וַיִּקְחוּ בְּנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֵן אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת

וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:

1. א. הקיפו את כל הפעולות שעשו נדב ואביהוא

ב. כתבו בלשונכם בעזרת שימוש בשלוש הפעולות הראשונות שהקפתם מה ידוע לנו שעשו נדב ואביהוא.

לקחו מחתות, נתנו בהן אש והקטירו אש / שאו מחתי אש ושאו עליהן קטורת.

ג. ויקריבו = ***קרבן, הביאו*** לפני ה'= לתוך ***אהל מועד***

למה הכוונה "אש זרה"? נלמד בהמשך.

2. א. איזה משפט חוזר לאורך פרק ח'? ***כאשר ציוה ה' את משה***

ב. מה היו אמורים ללמוד מכך נדב ואביהוא? ***לפעול בדיוק לפי ציווי ה'***

ג. האם נדב ואביהוא אכן המשיכו את הדרך המופיעה בפרק ח'? נמקו תשובתכם על ידי ציטוט המילים המתאימות מפסוק א.

לא, כתוב בפסוק א: ***אשר לא ציוה אותם:***

3. א. עיינו בפסוק ב. כתבו בלשונכם מה הייתה תוצאת מעשה נדב ואביהוא.

אש מאת ה' אוכלת אותם והם מתים

ב. עיינו בפרק ט פסוק כד. במה דומים שני התיאורים?

שני התיאורים פותחים בדיוק באותם מילים: ותצא אש מלפני ה' ותאכל...

עיון בפרשנות

כאשר קורה דבר כל כך נורא, אנחנו רוצים לברר מה גרם לכך? מה עשו בני אהרן ומה גרם לתוצאה חמורה עד כדי כך. לצורך כך, נעיין בפירוש רד"צ הופמן המופיע בדף.

---

[9] השאיפה שלנו לגעת בכיתה בכל הנקודות הללו ולתת מענה שיספק ויתאים לתלמידים שלנו.

הפסוקים מספקים לנו מעט מאוד מידע ואילו הפרשנים מציעים מנעד רחב של חטאים ושל גורמים לחטא.

המטרה במהלך הוראה זה היא מצד אחד, לתת מענה קרוב לפשט ולהביא הסברים המכבדים את נדב ואביהוא ולא מעמיסים עליהם חטאים כבדים, ומצד שני, הסברים עד כמה שיותר מניחים את הדעת לחומרת התוצאה.

בהצעת שיעור זה ובדף המלווה בחרנו כיוון פרשני שנראה לנו מתאים, אך ניתן לבחור פרשנות אחרת.

4. **<u>נעיין בפירושו של הרב דוד צבי הופמן:</u>**

בני אהרן רצו להביא קטורת מיוחדת **בנדבה**, כדי לתת ביטוי לשמחת נפשם.

ומפני שכל קטורת, מלבד זו שנצטוותה בשמות ל', ז' (וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר) הוכרזה בפסוק ט' (בשמות ל') כקטורת זרה (לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה), היה מעשיהם של בני אהרן עבירה על החוק...[10]

השיבו על השאלות על פי פירושו של הרד"צ הופמן.

א. עם מה נדב ואביהוא נכנסו למשכן? ***<u>עם קטורת</u>***

ב. יש קטורת יחידה שמותרת בהקטרה. מהי? ***<u>קטורת הציבור שנעשתה בחומש שמות</u>***

ג. אם כן, מדוע הקטורת שהקטירו היא קטורת זרה?

<u>כי אינה הקטורת של הציבור המופקדת אל במקדש או אחר הכהנים.</u>

ד. מהי "אש זרה" לפי פירוש זה? ***<u>הקטורת שהביאו</u>***

ה. <u>לשם מה</u> רצו להביא את הקטורת הזאת? (חפשו בפירוש מילת קישור שמשמשת להבעת מטרה) ***<u>כדי לתת ביטוי לשמחת נפשם.</u>***

5. מה ההבדל בין תגובת העם להתגלות היום השמיני (פרק ט) לבין תגובת נדב ואביהוא?

<u>העם שילב שמחה עם יראה, עם "ויריעו" ועם "ויפלו על פניהם", לעומתם נדב ואביהוא פועלים רק מתוך שמחה.</u>

מורים הרוצים להעמיק עם התלמידים יכולים לבחור משימות מהחלק הבא. ניתן לקבל השראה לשיח בכיתה גם ללא קריאת פירושים אלה.

העמקה:

עיון במדרש הבא יחדד לנו את הבנת הרצון להבאת הקטורת הזאת

מדרש ספרא:

ויקחו שני בני אהרן' אף הם בשמחתם, כיון שראו אש חדשה עמדו להוסיף אהבה על אהבה'.

---

[10] **הרחבה - רש"ר הירש:**

"בעבודת הקרבנות אין מקום לשרירותיות סובייקטיבית. אפילו קרבנות נדבה חייבים להיעשות בצורות שנקבעו להם. המביא קרבן מבקש קרבת אלוקים, אך ניתן להשיג זאת רק על ידי שמיעה בקול ה' וקבלת עול מצוותיו. זוהי בדיוק הנקודה המפרידה בין יהדות לבין עבודת אלילים. עובד האלילים מבקש באמצעות קרבנו לשעבד את האל שלו לרצונו, בעוד שהיהודי מעמיד עצמו על ידי קרבנו בעבודתו של ה' ומקבל על עצמו עול מצוותיו. לפיכך, כל הקרבנות ביהדות עשויים בצורה של ציווי אלוקי; והמקריב מקבל על עצמו באמצעות קרבנו לעשות את הציווי האלוקי הזה נר לרגליו. קרבנות שאדם בדה מלבו יחתרו תחת אותה האמת עצמה שהקרבן אמור לייצג. קרבנות כאלה יהללו את הרצון האישי השרירותי במקום השמיעה בקול ה' וקבלת עול מצוותיו."

הרש"ר הירש מחדד את חומרת הספונטניות בהקרבת קרבנות ומביא הסבר בהמשך דבריו לכך שהתוצאה קשה כל כך:

"עתה אנו מבינים את מות בני אהרן. מיתתם בעת חנוכתו הראשונה של המקדש מהווה אזהרה לכל הכהנים שלעתיד. היא מוציאה כל שרירותיות, כל רצון אישי שרירותי, מתחומי המקדש, אשר כל תכליתו להיות מקדש לתורה! ביהדות, תפקיד הכהן אינו להנהיג חידושים בעבודה, אלא לעשות את רצון ה'."

במהלך הלמידה נביא קטע שכתב הרב סבתו המחבר בין הבעייתיות במעשה נדב ואביהוא לחיים שלנו היום. דברי הרש"ר הירש מבוססים על דברי משה לאהרן בפסוק ג.

מסביר הרב סבתו את המדרש: התורה מתארת את חטאם כהמשך ישיר של השמחה הגדולה שהייתה בעם. לעם זה גרם ל 'ויפלו על פניהם', התבטלות וכניעה לפני ה', אך נדב ואביהו פועלים אחרת מתוך אותה שמחה, הם מבקשים להוסיף אהבה על אהבה, ומביאים אש זרה אשר לא צוו. תוספת אהבה זו הפכה לאש זרה.

מה גרם לשמחתם הגדולה של נדב ואביהוא? ***הם שהגיעה מאת ה' ואכלה את הקרבנות***

מה היתה הטעות של נדב ואביהוא?

שאתוך שאחתם הגיעו להבאת אש נכרה שלא ציוו עליה

שפת אמת:

עיקר עשיית המצווה בכוח הציווי, וזה למעלה מכל הכוונות. שהרי נדב ואביהו שהיו גדולי עולם והיו להם כוונות וייחודים וסודות במעשיהם, אף על פי כן מצד שלא ציווה אותם נענשו.

נדב ואביהוא באו עם כוונות טובות של התקרבות ועם התלהבות גדולה. מה הם פספסו?

פספסו את זה שעיקר המצווה הוא קיום רצון ה' והם פעלו בניגוד לרצון ה'.

מהפסוקים אל החיים

היכן זה פוגש אותנו בעבודת ה' שלנו?

רגע, אז לא טוב להתלהב בעבודת ה'? איזו התלהבות טובה ואיזו לא?

כל מורה לפי כיתתו יחשוב אילו דוגמאות ידברו אל התלמידים ויחברו אותם לרעיון.

דוגמא: רוצים להתחבר לקדושת השבת ולצורך העניין מנגנים בכלי נגינה/ נוסעים בשבת למקום שנותן השראה וכד'.

נחזור לדף מלווה הלמידה לדברי הרב סבתו:

6. **היכן זה פוגש אותנו בעבודת ה' שלנו?**
רגע, אז לא טוב להתלהב בעבודת ה'? איזו התלהבות טובה ואיזו לא?
הרב סבתו:

כל זמן שהאדם מלא רגשות קדושה והתלהבות, ואלה מביאים אותו לדקדוק בסעיפיה של תורה, סימן שזו התלהבות של קדושה, והינה רצויה. אך כאשר אותה התלהבות מביאה לביטול סעיף בשולחן ערוך, ביטול הלכה פסוקה מדורות ... סימן שזוהי 'אש זרה אשר לא ציווה אותם.'

לפי מה שלמדנו ולפי דברי הרב סבתו, איך נדע איזו התלהבות בעבודת ה' טובה ואיזו לא? כתבו דוגמאות מהחיים שלכם.

כשאנחנו רוצים בקרבת ה', אנחנו צריכים לשים לב שאה שאנו עושים יהיה אותאם לאמצוות ולא להיפך. דוגמא:...

[11] ניתן לדון עם התלמידים בשאלות:

-מדוע דווקא בעבודת המשכן נדרשת זהירות גדולה כל כך והישמעות מוחלטת לציווי?

-מדוע אין מקום לספונטניות בחנוכת המשכן?

ניתן להיעזר ברעיון המובא בקטע הבא: (לא מופיע בדפים לתלמידים)

הרבנית שרון רימון:

פסוק ג'

נחזור לסיפור היום השמיני:

משה מסביר לאהרן את המהות של מה שאירע, באומרו:

"הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכָּבֵד"

ניתן לשאול את התלמידים מה הם מבינים מדברי משה לאהרן?

במה דברים אלה יכולים להוות איזו שהיא נחמה ולו מעטה לאהרן?

הציפייה שתלמידים יזהו: א. "בקרובי" מדבר על בני אהרן, ומלמד שהם נקראים קרובים לה'.

ב. אקדש – מביא לקדושת ה', אכבד – מלשון כבוד

מה שקרה יגרום ליחס של קדושה וכבוד כלפי ה'. כיצד? נשמע רעיונות.

לאחר מכן ניגש לפירושים בדף מלווה הלמידה:

7. דעת זקנים מבעלי התוספות:

(ג) **בקרובי אקדש**. על ידי מיתת קרובין הללו אתקדש ואתגדל לעיני כל העם שישאו קל וחומר בעצמם מאלו [מנדב ואביהוא] וישמרו עצמן מלעשות כן וייראו ממני:

הרחבה:

נצי"ב: בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד – הודיע לו סיבת העונש, ... כדי להראות חומר (-חומרת) מקדש וקדשיו, וכדי לאיים בזה על הכהנים לדורות שיהיו נזהרים הרבה בקדשי ה'. וזה מאמר משה "בקרובי אקדש" בבני אדם הקרובים אליו יתקדש בעיני ישראל, שיכירו בזה עוצם קדושתו ורוב ההכרח להזהר בחילול קדושתו חס וחלילה.

בעקבות הפסוק ופירושיו, השיבו על השאלות הבאות:

בדברי משה יש שני מרכיבים:

האחד - נדב ואביהוא היו "בקרובי" - מהי הנחמה בכך לאהרן?

שבניו היו אנשים בעלי מעלה גבוהה, קרובים לה'.

השני - מותם גורם ל"אקדש", ול"על פני כל העם אכבד", כלומר מותם של בני אהרון גורם לתוצאה חשובה לגבי העם. הוא גורם לקידוש שם ה' לעיני כל העם וליראת כבוד ממנו. כיצד מותם מביא ליראת כבוד כלפי המקדש וכלפי ה'? *זה יגרום לזהירות גדולה בכל מה שקשור למקדש*

בפעם הראשונה בונים בני האדם "בית לה'", מקום חומרי בו תשרה שכינת ה'. דבר זה איננו פשוט: כיצד יוכלו החומר והמקום המוגבל להכיל את שכינת ה'? כיצד יוכלו בני האדם, בשר ודם, לעמוד בעצמת הקדושה של ירידת כבוד ה' אליהם והשראת השכינה ביניהם, בתוך המחנה שלהם?

משה מבין ש"ונקדש בכבודי" לא יכול לבא בקלות, ובאירוע כזה כל פרט קטן הוא קריטי. העם כולו צריך להיות מוכן להשראת השכינה, אך יותר מכולם צריכים הכוהנים, העושים במלאכת הקודש, להיות זהירים ביותר בכל פרט קטן: בזמן של קרבת אלוקים גדולה כל כך, כל טעות קטנה היא קריטית, ועלולה להיות קטלנית; אין מקום ליוזמה אנושית, הבאה מתוך תחושות אנושיות. לכן, דווקא ה"מקורבים" נתונים לסכנה הגדולה ביותר.

מהי הנחמה בכך לאהרן?

בעקבות האסון יצפה כבוד ה', יש משהו חיובי שקורה בעכות אותם.

העמקה:

ר' דוד צבי הופמן: אכבד – אני מראה את כבודי לכל העם, אם אני מעניש גם את קרובי בשל קלקלתם בלי משוא פנים [=יחס מועדף].

כיצד, לפי פירוש זה, התוצאה החמורה תביא לקידוש ה' וליראת כבודו?

עלולים לחשוב שאי שקרוב לה', ה' נותן לו יחס מועדף. כשה' מעניש את הקרובים אליו זה מלמד על הצדק בדין האלוקי, אין אפליות.

העמקה:

עוד הסבר לתוצאה החמורה כל כך:

כיצד יתכן שנדב ואביהוא נפגעו בצורה חמורה כל כך, למרות שכוונתם הייתה טהורה ומלאת רצון להתקרב לה'? ניתן להקביל זאת לחוקי המציאות הפיזית: כפי שאדם שרץ אל תוך אש גלויה יישרף, מפני שעוצמתה מכלה, כך הדבר גם במרחב הרוחני. שכינת ה' מתוארת פעמים רבות כ'אש אוכלת'. נדב ואביהוא ביקשו להתקרב, אך עשו זאת בפריצת גדר ובאופן שכליו של אדם אינם מסוגלים להכיל. המפגש הישיר עם עוצמת הקדושה הביא לתוצאה הקשה שבה נשרפו.

בנוסף לרעיון זה: על פי הרשב"ם, אש ההתגלות יצאה מקודש הקדשים לכיוון המזבח ובדרכה פגעה בנדב ואביהוא. הסבר זה משנה את ההסתכלות הראשונית, שעל פיה ה' העניש אותם. לא בהכרח מדובר בעונש, אלא שכפי שאדם שנרדם על ההגה בנהיגה, מת לא כעונש על ההירדמות, אלא כתוצאה של התאונה, כך גם כאן - היתה כאן אש אלוקית, והם נקלעו לתוכה, גם אם שלא בכוונת זדון. (ממליצה לעיין במאמר של הרב תמיר גרנות בקישור: מאמר פרשת שמיני - הרב תמיר גרנות)

ומבט נוסף: דוקא ביום תחילת העבודה, עם כל הכאב, ההרתעה חשובה ביותר.

דוגמא מהעולם שלנו: מִפְקד ראשון בצבא. אם חייל יזלזל במפקד ותהיה תגובה סלחנית, זה נזק שלא יוכלו לתקן.

חשוב לחוש שהתלמידים קיבלו מענה שמתאים להם לחומרת התוצאה, כל אחד בדרכו שלו. ולכן כדאי להביא יותר מאפשרות אחת, בודאי אם התלמידים שואלים ומקשים.

8.לסיכום: כתבו הסבר שהרגשתם שמקל עליכם בהבנת חומרת התוצאה של הבאת האש הזרה?
(תשובה אישית לכל תלמיד)

כיצד הגיב אהרן?

חשוב שהתלמידים יבינו שאהרן בגדלותו הוא אדם עם רגשות. אב ששני בניו נשרפים ועוד ביום נשגב שכזה, מרגיש רגשות קשים ביותר. להבהיר שאין בכוונת המילים "וידום אהרן" לתאר קור רוח ללא רגשות אנושיים. הפרשנים מעלים מנעד אפשרויות רחב. דוקא בתקופה בה התלמידים פוגשים אובדן של אנשים צעירים ודרכים שונות של תגובות לאובדן, חשוב לתת את המקום לדרכים שונות לאבל.

גם בתקופה זאת, אנו עדים להורים שכולים שרואים את נפילת בניהם כחלק מתהליך גאולת ישראל ולא רק כאבל פרטי, ועם כל הצער והאבל זה נותן להם כוחות להמשיך הלאה.

ניתן להביא בפני התלמידים את הפירושים המופיעים בדף כהעמקה, וניתן רק לשוחח ולהעלות את האפשרויות השונות.

בדף :

9. כיצד הגיב אהרן?

צטטו את תגובת אהרן. ***וַיִּדֹּם אַהֲרֹן***

נדון בכיתה במשמעות התגובה הזאת.

העמקה:

לפניכם מספר פירושים על תגובת אהרן:

רמב"ן : ...וטעם : וידום אהרן – שהיה בוכה בקול ואז שתק

רשב"ם : וידום – ממה שהיה רוצה להתאבל ולבכות...

מה אנו לומדים מפירושים אלה על רגשותיו של אהרן לאחר מות בניו?

אהרון חש רגשות אפל חנקים ואנוקים.

הגאון מוילנא (הגר"א) : וידם אהרן. צידק עליו את הדין.

לפי פירוש זה, מה אנו לומדים על יחסו של אהרן לאסון שקרה לו?

התייחס אליו כאנירת שאים, וקיבל את הדין של ה'

ספורנו : (ג) וַיִּדֹּם אַהֲרֹן – שֶׁהִתְנַחֵם בַּקִּדּוּשׁ הַשֵּׁם שֶׁנִּקְדַּשׁ בְּמוֹתָם.

רד"צ הופמן: אהרן נרגע כששמע שבניו נענשו עונש חמור כל כך דוקא מפני שהיו מקורבים לה'.

התייחסו למה שלמדנו על דברי משה לאהרן בחלקו הראשון של פסוק ג.

איזה חלק מדברי משה מנחם את אהרן על פי הספורנו? צטטו והסבירו.

*בקרובי **אקדש** ועל פני כל העם **אכבד**, זה שנזכר קידוש השם כלפי העם בעקבות אותם.*

איזה חלק מדברי משה מנחם את אהרן על פי רד"צ הופמן? צטטו והסבירו. ***בקרובי, ניחמה אותו הידיעה שהעונש חמור כל כך דוקא כי הם קרובי ה'.***

פסוקים ד'-ז'

איך ישפיע מותם של בני אהרון על המשכו של יום חנוכת המשכן?

במרכזו של היום השמיני עומדים אהרן ובניו, מה היחס בין האבל הפרטי־ המשפחתי לבין השליחות הלאומית שלהם ביום הזה?

נקרא את הפסוקים ונשאל מה משה מצווה ומה מטרתו בציוויים אלו :

פסוקים ד"ה : מישאל ואלצפן (שאינם כוהנים) מפנים את הגופות כדי למנוע מהכוהנים להיטמא למת.

פסוקים ו-ז: איסור לאהרן ובניו הנותרים לקיים דיני אבל חיצוניים ואיסור לצאת מהמשכן באותו יום.[12]

פסוקים אלה לא פשוטים לתלמידים וצריך לחזק שתי נקודות :

[12] משה מצווה על אהרון ובניו לא להתאבל על המתים. צווי זה קשה ביותר, אך ברור שהרקע לכך הוא החשש "פן תמותו", חשש המלווה את משה לכל אורך חנוכת המשכן. אירוע אחד כבר התרחש - נדב ואביהוא מתו - ומשה מבהיר שעדיין צריך להיזהר : כל עוד אנו נמצאים במעמד עם עוצמה גבוהה כל כך, אין אפשרות להרשות לעצמנו לעצור את עבודת הקודש ולהתאבל ; ... עבודת הקודש חייבת להמשך באופן מושלם, ולא - עלול להתרחש מוות נוסף. הקרבה הגדולה אל השכינה מחייבת את האדם ... להתמסר כל-כולו אל עבודת ה'. (הרבנית שרון רימון)

1. חשוב לשים לב שהאיסורים הם על הביטויים החיצוניים של האבל[13], כמובן שאין עליהם איסור להיות בצער ולדבר עליו.

2. החובה להמשיך את עבודת היום השמיני – זוהי שליחות לאומית.

עבודת היום השמיני חייבת להמשיך, יום גדול של השראת שכינה בו כל עבודות היום צריכות להסתיים כדי לחנוך את המשכן באופן הנכון והמדויק.

הציווי מדגיש לנו את המוסר הנכון. אנשים שיש להם תפקיד לאומי צריכים לדעת להפריד בין האבל האישי לתפקיד הלאומי שלהם ולהבין מה נכון לעם ישראל.

ניגש לדף:

איך ממשיכים הלאה? האם האירוע יעצור את חנוכת המשכן?

פסוקים ד' - ה':

10. את מי מצווה משה לטפל במתים? *מישאל ואלצפן בני דוד של אהרן*

מדוע משה אינו מצווה את הקרובים ביותר, את אהרן ובניו הנותרים, לטפל במתים? נראה בפסוקים הבאים.

פסוקים ו' - ז'

11. א. הקיפו בפסוקים את כל האיסורים החלים על אהרן ובניו הנותרים

ב. מתחו קו בפסוקים מתחת למילים בהן משה מביע את חששותיו אם אהרן ובניו הנותרים יתנהגו כאבלים

ו וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בָּנָיו רָאשֵׁיכֶם אַל-תִּפְרָעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא-תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְעַל כָּל-הָעֵדָה יִקְצֹף וַאֲחֵיכֶם כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת-הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה':

ז וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּן-תָּמֻתוּ כִּי-שֶׁמֶן מִשְׁחַת ה' עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה:

ב. כתבו בלשונכם מהם שני דיני האבלות המופיעים בפסוק ו ואסור להם לקיים אותם?

לאבלים אסור להסתפר וצריכים לקרוע את הבגד, לאהרן ובניו אסור לעשות זאת.

בפרק כ"א מופיעים דיני הכהנים. כהנים רגילים (מלבד כהן גדול), נטמאים לקרובי משפחה מדרגה ראשונה. מדוע לאלעזר ואיתמר אסור לקיים דיני אבלות ככהנים רגילים, ואסור להם לצאת מהמשכן עד סוף היום השמיני?

בשבעת ימי המילואים גם הם נמשחו בשמן המשחה כמו כהן גדול ולכן דינם כמו כהן גדול.

12. האם אסור לאהרן ובניו הנותרים להיות בצער? מה מותר להם ומה אסור? *מותר להצטער, להתאבל אך אסור להראות אבלות באופן חיצוני*

נדבר על הרעיון המופיע בדברי הרב חנן פורת גם אם לא נפנה את התלמידים לקריאת הקטע

קטע חזק של הרב חנן פורת (מעט מן האור) מופיע בדף כהעמקה:

העמקה:

קראו את הקטע הבא שכתב הרב חנן פורת:

---

[13] דוגמאות שיכולות לסייע בהבנת העניין:

כאשר חלילה נפטר קרוב משפחה בשבת, ממשיכים עד מוצאי שבת להיות עם בגדי שבת ולאכול סעודות שבת. אם נפטר קרוב משפחה בסוכות או בפסח, עושים הלוויה וקוברים אותו בחול המועד, אבל לא יושבים שבעה במהלך ימי חול המועד. רק לאחר החג מתחילים לשבת שבעה. הקדושה של המועד גוברת על הדינים החיצוניים של האבל, אף שכמובן הקרובים מרגישים צער וכאב טבעיים.

... מסר מהדהד לכל הדורות, ובמיוחד לשלוחי ציבור העוסקים במשימה קדושה ובשליחותם תלוי גורל האומה.
שלוחי ציבור אלה, אל להם להישבר בשעה שפוקד אותם משבר אישי, ולו כבד מנשוא... עליהם לחשוק שיניים... ולהמשיך במסירות בשליחותם הלאומית, מתוך הכרה כי אין קידוש השם גדול משעת מבחן זו, המעידה כי עבודת ה' וישראל עמו עומדת לפני הכל, וגם חייהם הפרטיים ניצבים לעיתים לפני משבר מתרוממים ויונקים משליחותם הגדולה.

13. מה אנו לומדים מאיסורי האבלות והחובה להמשיך בעבודת היום השמיני?
משה מדגיש לאהרון ובניו הנותרים, שיש להבדיל בין **האבל** ***האישי*** על מות נדב ואביהוא
לבין **התפקיד ה** ***הציבורי*** שלהם, שמחייב אותם לדאוג לכל עמ"י ולהמשיך את הטקס ועבודת המשכן.

באיזה מובן לדעתכם מסר זה מהדהד לכל הדורות? חשבו על מציאות ימינו, היכן יש למסר הזה נוכחות בחיים בשנות המלחמה האחרונות?

- *אצל שליחי הציבור והמנהיגים – המחויבות להמשיך להנהיג ולפעול מתוך שליחות לאומית עליונה, גם כשהשכול פוגע קשה.*
- *אצל המשפחות השכולות – היכולת העצומה להתרומם מעומק הכאב האישי, ולשדר חוסן לאומי מתוך ההבנה שהמחיר הנורא הוא חלק ממשהו גדול בהרבה: קיומו והגנתו של עם ישראל.*

סוף פסוק ז : וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה – למרות ההוראה הקשה, אהרן ובניו הנותרים עושים אותה כנדרש.

פסוקים ח'- י"א

הוראה לדורות : אסור לבוא שתויי יין למשכן וכן אין לפסוק הלכה במצב של שכרות.

14. לפניכם פסוקים ח-יא.
צבעו בצבע _____ את הציוויים לכהנים המופיעים בפסוקים.
צבעו בצבע _____ את האמירה שזה לא ציווי רק ליום זה, אלא לתמיד.
צבעו בצבע _____ את המטרות של הציוויים האלה.

ח וַיְדַבֵּר ה' אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: ט יַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: י וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר: יא וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה:

15. א. כתבו בלשונכם את הציווי. *אסור לכהנים להכנס למקדש כשהם שתויי יין*
ב. מהי מטרת הציווי? *כדי שיעשו את עבודתם בצורה המדוייקת והמיטבית.*

העמקה:

רמב"ן לפסוק ט'

והטעם בצוואה הזאת (בצווי זה) עתה, שלא יתעה הכהן בשכרות היין ויבא לידי מחשבה שאינה כהוגן וימות בה, כאשר עשו בניו. ויתכן כי מה שדרשו (חז"ל) שהיו נדב ואביהוא שתויי יין, לומר כי מפני יינם טעו באש זרה, לא שיהיה העונש מפני היין, כי עדיין לא הוזהרו ממנו, אבל עונשם שטעו באש ה'...

הרמב"ן מצטט ממדרש ויקרא רבה (מסומן בקו), ומסביר את כוונתו. מדוע מתאים שהציווי על איסור הכניסה שתויי יין לעבודת אהל מועד, יופיע דוקא כאן לאחר מות נדב ואביהוא.
הסבירו בלשונכם את הסיבה.
נדב ואביהוא טעו בשיקול הדעת כשהביאו אש זרה, המדרש מסביר שהטעות נבעה מכך שהם שתו יין לפני כן. יש כאן אזהרה מדבר שעלול להביא לטעויות בשיקול הדעת במקום שהזהירות חייבת להיות עצומה.

לסיכום

16. **כתבו משפט סיכום שלמדתם על כל אחת מהנקודות הבאות שעסקנו בהן:**

התקבל כל תשובה שנותנת המה שלמדנו בשיעורים הללו:

- חטאם של נדב ואביהוא: _____
- בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד: _____
- וידום אהרן _____
- מדוע הכהנים נדרשים להמשיך את עבודת היום השמיני?

עבודת המקדש היא עבודה בשם כל עם ישראל, בוקאי ביום נשבר כל בקר, יום של התעלות לעם ישראל, העבודה חייבת להמשך עד סיומה.